

altijd meenemen	kopie paspoort (apart van paspoort bewaren), nummers van pinpas en creditcard en tel.nr ingeval van verlies, (ziektelkosten)verzekeringsbewijs, vaccinatieboekje, reisapotheek, zakmes (niet in handbagage), zaklamp, cash geld (ca € 200 in onbeschadigde en onbeschreven coupures van € 50 of 20)	
Dengue	Zie knokkelkoorts	
Drinkwater	leidingwater kan niet ongekookt worden geconsumeerd	
Foaien	<p>In Indonesië is het gebruikelijk om foaien te geven voor elke dienst, dit blijft altijd een delicate zaak. In landen als Indonesië is een inkomen laag. Men is vaak afhankelijk van foaien.</p> <p>Richtlijn: Kofferjongen IDR 10-15.000 per koffer, chauffeur 35-40.000 en gids IDR 50.000 (per persoon, in het reisgezelschap) per dag.</p> <p>Het is aan u wat u aan fooi geeft, het is echter een belediging als u te weinig geeft. Bent u niet tevreden over de dienst wees dan duidelijk en geef niets.</p> <p>Het is makkelijk om wat (onbeschadigde) euro biljetten bij u te hebben van € 20 en € 50 om te wisselen als er geen pinautomaat in de buurt is.</p> <p>Bij hotelrecepties kunt u geld wisselen, soms zijn de koersen echter niet echt gunstig. De beste koersen worden gegeven bij authorized money changers</p>	
Geld	<p>Geld is in vrijwel alle steden te pinnen met een pinpas met Maestro logo (ca. € 2,00 per transactie). Afhankelijk van uw daglimiet kan er tot IDR 5.000.000 per dag worden opgenomen. Vergeet niet uw pinpas te activeren voor Azië!</p> <p>1 Euro is ongeveer 14.500 rupia (IDR, juli 2015). Zorg voor voldoende kleingeld, vaak heeft men niet terug van IDR 100.000.</p> <p>Het is makkelijk om wat (onbeschadigde) euro biljetten bij u te hebben van € 20 en € 50 om te wisselen als er geen pinautomaat in de buurt is.</p> <p>Bij hotelrecepties kunt u geld wisselen, soms zijn de koersen echter niet echt gunstig. De beste koersen worden gegeven bij authorized money changers Tel bij money changers het geld goed na!</p>	
Gezondheid	Zie: Rabiës (hondsdolheid), inentingen, Knokkelkoorts, malaria, voedsel	
Inentingen	Inentingen tegen DTP, Hepatitis A en buiktyfus wordt aanbevolen. Raadpleeg vooral uw huisarts of GG&GD!	www.lcr.nl/landenl.htm
Knokkelkoorts	In verstedelijkte gebieden in veel tropische landen komt deze door muggen overgedragen virusziekte voor. Dengue verloopt meestal onschuldig met koorts, huiduitslag en hoofdpijn maar kan in zeldzame gevallen ernstig verlopen. Er bestaat geen vaccinatie tegen dengue. Ook is er geen gerichte behandeling. Het is dus van belang dat u zich beschermt tegen muggenbeten. De muggen die dengue overbrengen steken overdag. Men dient zich dan ook overdag in te smeren met muggenwerende middelen. Tijdens de middagrust dient men een muskietennet te gebruiken.	http://nhg.artsennet.nl (zoek knokkelkoorts)
Internet en WiFi	In vrijwel geheel Indonesië is 3G of 4G internet beschikbaar. U kunt bij aankomst een lokale Simkaart aanschaffen voor ongeveer € 10. Vraag in de shop om uw kaart te installeren en te activeren. Uw chauffeur of gids kan eventueel helpen. WiFi is tegenwoordig in de meeste hotels beschikbaar. Soms gratis en soms betaald. Verwacht geen Europese snelheden!	
Malaria	In heel Indonesië komt malaria voor, behalve op Bali en Java. In de overige gebieden wordt geadviseerd malariatabletten te gebruiken. Niet iedereen gebruikt malariatabletten in Noord Sumatra, noordwest Lombok en zuid Sulawesi. Voor de zekerheid raadpleegt u hiervoor ook weer uw huisarts of	www.lcr.nl/landenl.htm

GG&GD.

paspoort	het paspoort moet minimaal 6 maanden na aankomst in Indonesië geldig zijn	
prijzen	behalve in supermarkten en winkelketens staan prijzen bijna nergens vast. Afdingen is een alledaags spel in Indonesië. Een vuistregel is om eerst voor jezelf te bepalen wat je ervoor over hebt. Deel die prijs door 3 en laat dat het openingsbod zijn. Als het bieden en latenspel boven de helft van je bedrag zit ga je aarzelen en is het soms goed om letterlijk even afstand te nemen. Uiteindelijk zal je dan vaak kunnen uitkomen op iets meer dan de helft van jouw prijs. Schroom niet om weg te lopen als je het idee hebt belazerd te worden!	
Rabiës	Rabiës (hondsdolheid): De uitbraak van hondsdolheid op Bali is nog steeds gaande. Ook in vee en varkens is het rabiesvirus nu gevonden. De overheid heeft besloten om alle honden op het eiland te vaccineren. Hier wordt eind september mee gestart. Er zijn voor zover bekend nog geen toeristen besmet met rabiës na een bezoek aan Bali. Meer info: http://www.lcr.nl/Landen/Indonesië	www.lcr.nl/landenl.htm
Reisapotheek	Druivensuiker, zonnebrand, aspirine, damesverband, reistabletten, immodium, Dioralythe, anti-mug (Deet), prik-weg, Cup-a-soup bouillon	
taal	C: spreek je uit als tj. G en J: spreek je op zijn engels uit. U: spreek je uit als oe. Klemtoon ligt bijna altijd op de één na laatste lettergreep. In een restaurant spreek je de ober aan met (Bali:)Gus (m) of Dé (v) (Java): Mas / Mba. Goedemorgen, middag (tot 3 u), middag (na 3 u), avond: Selamat pagi, siang, sore, malam. Dank u wel: Terima kasih. Insgelijks: Sama sama	
telefoon	Bellen vanuit Indonesië naar Nederland: 001-31 netnr zonder 0/abonneer (mobiel: +31-netnr zonder 0/abonneer). Bellen naar eigen mobiel vanuit Nederland: gewoon eigen nummer (beller betaalt tot aan de grens, ontvanger betaalt internationale kosten)	
visum	Per juni 2015 is voor een aantal aankomst- en vertrekplaatsen het Visum on Arrival komen te vervallen (Jakarta, Medan, Denpasar, Surabaya, Bantam). Voor de overige aankomst- én vertrekplaatsen is een visum bij aankomst (Visa on arrival of VOA) verkrijgbaar bij aankomst op het vliegveld. Kosten US\$35 of ca. € 30. (Let op! Bij aankomst op één van de genoemde luchthavens, maar vertrek van een niet genoemd vliegveld dient u tóch een VoA aan te schaffen!). VOA is maximaal 30 dagen geldig. Voor langer verblijf dient bij de Indonesische ambassade een visum te worden aangevraagd. Wordt ook verzorgd door Pelita visumdienst	http://www.visum-indonesie.nl
voedsel	Eet niet van de straat, eigenlijk alleen vers, ongeschild fruit kun je gebruiken (zorg dat je een mesje bij je hebt!) of in olie gebakken etenswaren. Ijsblokjes zijn in de meeste restaurants van gekookt water. Navragen kan als volgt: "Es dari air bersi?" <i>Es darie ajjer bèrsie?</i> Uw chauffeur of gids kan altijd adviseren over gezellige en schone restaurantjes. Hier wat vertalingen van de wijze waarop gerechten zijn klaargemaakt: goreng = gebakken (in olie) bakar of panggang = geroosterd rebus = gekookt lapis = gesudderd / gestoofd semur of semor = gesmoord	